

INSTYTUT EKONOMIKI ROLNICTWA
i GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ
– PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY

AGENCJA
RYNKU ROLNEGO

MINISTERSTWO ROLNICTWA i ROZWOJU WSI

NR
46

RYNEK ZBÓŻ

stan i perspektywy

P Ó Ł R O C Z N I K

CZASOPISMO UKAZUJE SIĘ OD 1991 ROKU

ISSN 1231-3149

ANALIZY RYNKOWE

Redaktor naczelny
Jadwiga Seremak-Bulge

KWIECIEŃ 2014

RADA PROGRAMOWA ROLNICZYCH ANALIZ EKONOMICZNYCH:

Maria Zwolińska (przewodnicząca)
Stanisław Stańko (wiceprzewodniczący)
Jadwiga Seremak-Bulge (redaktor naczelny)
Piotr Szajner (sekretarz redakcji)
Tadeusz Chrościcki
Bogumiła Kasperowicz
Krystyna Świetlik
Iwona Szczepaniak
Marzena Trajer
Barbara Domaszewicz

KOMITET REDAKCYJNY:

Maria Zwolińska, Andrzej Kowalski, Jadwiga Seremak-Bulge, Piotr Szajner, Marzena Trajer,
Ewa Machowina

REDAKTOR RYNKU ZBÓŻ:

Wiesław Łopaciuk

Czasopismo przygotowano w Zakładzie Badań Rynkowych IERiGŻ-PIB
Świętokrzyska 20, 00-002 Warszawa
Kierownik Zakładu – Piotr Szajner
SKŁAD I DRUK: Dział Wydawnictw IERiGŻ-PIB
NAKŁAD: 1345 egz. Ark. wyd. 4,78

Przy publikowaniu fragmentów analizy oraz informacji i danych liczbowych prosimy o podanie źródła

Spis treści

Reasumpcja	3
Summary	4
I. Uwarunkowania makroekonomiczne <i>mgr Tadeusz Chrościcki</i>	6
II. Światowy rynek zbóż <i>mgr inż. Wiesław Łopaciuk</i>	7
III. Polski rynek zbóż	13
1. Krajowe zasoby zbóż <i>mgr inż. Wiesław Łopaciuk</i>	13
2. Krajowe zużycie zbóż <i>mgr inż. Wiesław Łopaciuk, mgr Jadwiga Drożdż, mgr Paweł Wyrzykowski, mgr Katarzyna Klimek</i>	16
3. Handel zagraniczny zbożami <i>mgr Katarzyna Klimek, mgr inż. Wiesław Łopaciuk</i>	27
4. Działania wspierające rynek zbóż <i>mgr inż. Maria Włodarczyk</i>	30
5. Ceny zbóż na krajowym rynku <i>mgr inż. Wiesław Łopaciuk</i>	32
Aneks	35

REASUMPCJA

W sezonie 2013/14 doszło do znacznej poprawy relacji popytu i podaży na światowym rynku zbóż. Przyrost produkcji był większy niż zużycia. W wyniku tego, zwiększyły się zapasy, a ceny kształtują się na znacznie niższym poziomie niż w poprzednim sezonie. W nadchodzącym sezonie (2014/15) nie przewiduje się większych zmian na światowym rynku. Nieznaczny spadek podaży ze zbiorów w 2014 r. będzie równoważony wzrostem stanu zapasów, ale rosnący popyt będzie podtrzymywał ceny.

W 2013 r. w kraju zebrano 28,2 mln ton zbóż¹, tj. tylko o 0,6% mniej niż w poprzednim roku, co przy mniejszej powierzchni, wynikało z rekordowych plonów. Spadku produkcji zbóż jarych nie skompensował wzrost zbiorów ozimin. Jakość zebranego ziarna była bardzo dobra. W 2014 r. zbiory zbóż mogą być niewiele niższe od ubiegłorocznych i wynieść około 28 mln ton.

W sezonie 2013/14 krajowy rynek zbóż był pod presją popytu, zwłaszcza eksportowego. Na skutek redukcji zapasów początkowych krajowe zasoby² zbóż w sezonie zmalały o 3,6% do 30,8 mln ton. Spadku krajowych zasobów jęczmienia, owsa, mieszanek i pszenicy nie skompensował wzrost zasobów pozostałych zbóż, w tym szczególnie żyta

¹ Bez gryki i prosa.

² Zapasy początkowe plus zbiory.

i pszenżyta. Podaż całkowita³ szacowana jest na 32,5 mln ton, czyli o 3,5% mniej niż w poprzednim sezonie, ponieważ znaczne ilości zboża zostały wyeksportowane. W nadchodzącym sezonie 2014/15 ponownie zmniejszą zarówno zasoby krajowe, jak i całkowita podaż zbóż.

Krajowe zużycie zbóż w sezonie 2013/14 wzrosło do 26,8 mln ton z 26,6 mln ton w sezonie 2012/13, co będzie wynikało z dynamicznie rosnącego zużycia przemysłowego (wzrost o 15,1% do 3,3 mln ton). Zużycie paszowe zmniejszy się tylko nieznacznie (o niespełna 1% do 15,6 mln ton). Spożycie zbóż, podobnie jak w poprzednich latach, minimalnie się zmniejszy. Na bardzo wysokim poziomie utrzymuje się eksport, który może osiągnąć 4,3 mln ton, co zaważy na redukcji zapasów, które na koniec sezonu 2013/14 są szacowane na 1,4 mln ton, tj. o prawie połowę mniej niż przed rokiem. Na sezon 2014/15 przewiduje się dalszy, niewielki wzrost zużycia zbóż, co spowoduje dalszą redukcję zapasów końcowych do 1,2 mln ton, czyli do wielkości nie notowanej od sezonu 2006/07.

W ostatnich latach wolumen przemiałów przemysłowych, produkcja mąk, kasz i produktów otrzymywanych przez spęcznienie i prażenie zbóż oraz maka-

³ Podaż krajowa plus saldo obrotów handlu zagranicznego.

ronów była względnie stabilna. W 2013 r. najbardziej zwiększyła się produkcja płatków, która w dużych i średnich firmach zwiększyła się prawie o 50%. Nieznacznie wzrosła produkcja trwałego pieczywa cukierniczego i pieczywa świeżego. W 2014 r. przewiduje się niewielki spadek wolumenu przemiałów i produkcji mąk pszennych, a produkcja mąk żytnich i pieczywa może się w niewielkim stopniu zwiększyć.

W 2013 r. zwiększyła się aktywność inwestycyjna przedsiębiorstw przetwórstwa zbóż. Największy wzrost nakładów inwestycyjnych wystąpił w produkcji makaronów i pieczywa świeżego. W pozostałych działach wartość inwestycji była niższa niż w 2012 r. Zwiększyła się rentowność przemysłu zbożowo-młynarskiego, ale nadal była niższa od średniej dla całego przemysłu rolno-spożywczego. Płynność finansowa branży od kilku lat jest na bezpiecznym poziomie. Zmalał udział środków własnych w finansowaniu działalności. Wszystkie działy pierwotnego i wtórnego przetwórstwa zbóż miały dodatni wynik finansowy.

W sezonie 2013/14 nadwyżka w handlu zagranicznym zbożami i przetworami zbożowymi, w porównaniu z poprzednim, rekordowym sezonem, nieznacznie zmalała. Będzie to wynikało głównie ze spadku cen transakcyjnych zbóż, bowiem eksport

Tabela
Bilans zbóż ogółem* (tys. ton)

Lata	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14 szacunek	2014/15 prognoza	2014/15 2013/14
Zapasy początkowe	4548	3999	1044	2399	3567	4815	3947	3581	2617	1364	52.1
Areal uprawy	8256	8294	8270	8526	8503	7521	7710	7608	7351	7805	106.2
Plony	3.25	2.62	3.27	3.23	3.50	3.60	3.46	3.73	3.84	3.59	93.5
Produkcja	26846	21714	27040	27582	29727	27084	26647	28408	28230	28035	99.3
Import	978	3502	2146	2399	2024	2184	2766	1676	1652	1670	101.1
Ogółem zasoby	32373	29215	30229	32379	35318	34083	33360	33666	32498	31070	95.6
Zużycie krajowe:	26632	27021	26765	26381	27803	28165	27583	26550	26844	27210	101.4
- spożycie	5604	5334	5260	5200	5185	5155	5117	5063	5042	5033	99.8
- wysiew	1708	1719	1745	1761	1759	1721	1742	1670	1710	1831	107.1
- zużycie przemysłowe	1775	1950	2000	2130	2900	2935	2890	2875	3310	3480	105.1
- spasanie	16325	16960	16640	16120	16680	17118	16625	15740	15610	15750	100.9
- straty i ubytki	1220	1058	1120	1171	1279	1236	1209	1202	1172	1116	95.3
Eksport	1741	1151	1066	2431	2700	1971	2196	4500	4290	2710	63.2
Zapasy końcowe***	3999	1044	2399	3567	4815	3947	3581	2617	1364	1150	84.3
Zapas/zużycie (%)	14.1	3.7	8.6	12.4	15.8	13.1	12.0	8.4	4.4	3.8	x

*) Łącznie z kukurydzą ale z wyłączeniem gryki i prosa;

**) dane dotyczące powierzchni i plonów nieporównywalne z poprzednimi sezonami

***) Od sezonu 2004/05 łącznie z zapasami interwencyjnymi

Źródło: GUS, szacunki i prognozy IERiGZ-PIB

ziarna utrzymuje się na bardzo wysokim poziomie. Jednocześnie import ziarna zmniejszy się tylko w niewielkim stopniu. W sezonie 2014/15 eksport zbóż znacznie się zmniejszy, a import marginalnie wzrośnie. W związku z tym zmaleje też nadwyżka w handlu tymi towarami.

W sezonie 2013/14 działania wspierające rynek zbóż ograniczały się do:

- Dopłat do kwalifikowanego materiału siewnego;
- Pomocy żywnościowej dla najuboższej ludności UE;

- Promocji i informacji na wybranych rynkach rolnych;
- Administrowania handlem zagranicznym.

Po zbiorach w 2013 r. na światowych rynkach oraz w kraju, odmiennie niż w poprzednich latach, nastąpił sezonowy spadek cen zbóż. Wynikało to z poprawy relacji popytu i podaży na świecie, a w szczególności u głównych eksporterów. W kolejnych miesiącach sezonu 2013/14 ceny zbóż cechowała umiarkowana, sezonowa tendencja wzrostowa.

W końcu bieżącego sezonu (czerwiec 2014 r.) średnie ceny pszenicy i żyta mogą wynieść odpowiednio od 770 do 810 zł/t i od 560 do 590 zł/t. Ceny kukurydzy mogą być o 10-15% niższe od średnich cen pszenicy. We wrześniu 2014 r. ceny pszenicy i żyta mogą się zmniejszyć odpowiednio do 730-780 i 520-560 zł/t. W kolejnych miesiącach sezonu 2014/15 przewiduje się umiarkowany wzrost cen zbóż, który może się zakończyć na przełomie pierwszego i drugiego kwartału 2015 r. Pogłębi się różnica pomiędzy cenami pszenicy i kukurydzy.

SUMMARY

In the 2013/14 the situation on the world cereal market has considerably improved. The growth in output was exceeded the growth in disappearance, which lead to an increase in stocks. Reflecting that cereal prices are substantially below the level observed in the previous season. In the coming 2014/15 season none of major changes on the world market are forecast. A negligible decline in crops would be offset with higher level of stocks but growing demand would support prices.

In 2013 domestic production of cereals totalled 28.2 million tons¹ which was just 0.6% down on the previous year. Having reduced area the figure

reflected a record yield level. The decline in crops of spring cereals was almost compensated with the increase of winter cereal crops. The quality of harvested grain was very good. In 2014 cereal crops are forecast to slightly decline to ca 28 million tons.

In the 2013/14 season domestic cereal market was under the pressure of demand, in particular the demand for exports. Due to a reduction in opening stocks domestic supplies² of cereals decreased by 3.6% to 30.8 million tons. The decline in domestic supply of barley, maize, oats, mixes and wheat was not matched with the increase supply of remaining cereals, in particular rye

and triticale. Total supply³ is estimated at 32.5 million tons, i.e. 3.5% lower than in the previous season which reflected bulk exports. In the new season as well domestic as total supply are forecast to decline.

Domestic use of cereals in the 2013/14 season is estimated to slightly increase to 26.8 million tons from 26.6 million tons which reflected a dynamic growth in industrial uses (by 15.1% to 3.3 million tons). A slight decline is expected in feed use (by 1% to 15.6 million tons). Similarly to previous season human consumption of cereals will negligible decline. Exports this season are very high (4,3 million tons estimated

¹ Excluding buckwheat and millet.

² Opening stocks plus production.

³ Domestic supply plus foreign trade balance.

Table
Grain balance sheet* ('000 t)

Seasons	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14 estimation	2014/15 forecast	2014/15 2013/14
Opening stocks	4548	3999	1044	2399	3567	4815	3947	3581	2617	1364	52.1
Area sown	8256	8294	8270	8526	8503	7521	7710	7608	7351	7805	106.2
Yield	3.25	2.62	3.27	3.23	3.50	3.60	3.46	3.73	3.84	3.59	93.5
Crops	26846	21714	27040	27582	29727	27084	26647	28408	28230	28035	99.3
Imports	978	3502	2146	2399	2024	2184	2766	1676	1652	1670	101.1
Total supply	32373	29215	30229	32379	35318	34083	33360	33666	32498	31070	95.6
Domestic use	26632	27021	26765	26381	27803	28165	27583	26550	26844	27210	101.4
- food	5604	5334	5260	5200	5185	5155	5117	5063	5042	5033	99.8
- seeds	1708	1719	1745	1761	1759	1721	1742	1670	1710	1831	107.1
- industrial uses	1775	1950	2000	2130	2900	2935	2890	2875	3310	3480	105.1
- feed	16325	16960	16640	16120	16680	17118	16625	15740	15610	15750	100.9
- wastes and losses	1220	1058	1120	1171	1279	1236	1209	1202	1172	1116	95.3
Exports	1741	1151	1066	2431	2700	1971	2196	4500	4290	2710	63.2
Carryover stocks***	3999	1044	2399	3567	4815	3947	3581	2617	1364	1150	84.3
Stocks/use ratio (%)	14.1	3.7	8.6	12.4	15.8	13.1	12.0	8.4	4.4	3.8	x

* including maize (corn) but excluding buckwheat and millet

** data on area an yield uncomparable with previous seasons

*** including intervention stocks from 2004/05 onwards

Source: CSO, authors' estimations and forecast.

by the end of the season) which will lead to a decline in stocks to 1,4 million tons, i.e. roughly by half. In the 2014/15 cereal use is forecast to further rise at a moderate pace. Reflecting that ending stocks in 2014/15 are to further shrink to 1,2 million tons which would be comparable with the figure reported at the end of the 2006/07 season.

As well industrial millings as the production several cereal products including flour, groats, pasta over few last years has been fairly stable. In 2013 the highest increase concerned the production of groats, which in large and medium enterprises increased almost by 50%. The production of bread increased just slightly. A slight decline in millings and the production of wheat flour is forecast for 2014 while the production of bread and rye flour is likely to rise.

There was an increase in investment activates in cereal processing sector in 2013. The highest increase in investment outlays was reported in the production of pasta and fresh bread. In remaining branches the value of investments declined. The profitability of milling industry increased but was still below the average for the entire agri-food industry.

Despite of a certain setback in 2012 financial liquidity of the branch has been at a safe level since several years. The contribution of internal capital in financing activities declined in favour of short-term credits. All the branches of primary and secondary cereal processing in 2012 showed positive financial results. Since several years financial of the branch has been at a safe level while the share of own capital has shrunk. All the branches of primary and secondary cereal processing showed generated profits.

The surplus of foreign trade in cereals and cereal products in the 2013/14, as compared to the previous record season will negligibly decline. Since exports are still very high this would reflect lower transaction prices. At the same time imports are likely to marginally decrease. In the 2014/15 season the cereal export is expected to decline while import may slightly increase which would result in a decline of the surplus.

There scope of cereal market support in the 2013/14 concerned the following activities:

- Payments to the use certified seeds;
- Food aid for the poorest people in the EU;

- Promotion and information on selected agricultural markets;
- Administration over foreign trade.

Unlike previous years after the harvest in 2013 cereal prices on the world and domestic markets showed a seasonal decline. The decline reflected tangible improvement in the market fundamentals, in particular on the markets on larger exporters. In the consequent months cereal prices kept a moderate seasonal growth.

A slight improvement in the market situation is expected in the 2014/15 season. On the other hand there would be a deterioration in this respect on the domestic market.

At the end of the current season (June 2014) wheat and rye prices may average respectively PLN 770-810 and 560-590 per ton. Maize (corn) prices can be 10-15% down on wheat prices. In September 2014 the prices of wheat and rye are likely to fall to PLN 730-780 and 520-560 per ton respectively. Then in the course of the 2014/15 season a moderate increase is forecast. This tendency would last by the break of the first and second quarter of 2015. The premium of maize prices over wheat is likely to increase.

WARUNKI PRENUMERATY

Prenumerata realizowana przez Dział Wydawnictw IERiGŻ-PIB.

Zamówienia na prenumeratę w wersji papierowej i na e-wydania można składać bezpośrednio na stronie <http://ierigz.waw.pl/publikacje>.

Ewentualne pytania prosimy kierować na adres e-mail: dw@ierigz.waw.pl lub kontaktując się telefonicznie – Barbara Walkiewicz, tel.: 22 50 54 685 lub faks: 22 50 54 636 w godzinach 8:00-16:00.

Prenumeratę i sprzedaż pojedynczych egzemplarzy prowadzi Dział Wydawnictw IERiGŻ-PIB, 00-002 Warszawa, ul. Świętokrzyska 20 (wejście od ul. Szkolnej 2/4) pokój numer 3.

Prenumerata roczna 2 egz. w 2014 r.:

– wersja papierowa/wersja elektroniczna – 42 zł.

Zamówienia na prenumeratę wraz z dowodem wpłaty prosimy przysyłać na adres:

- Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowy Instytut Badawczy, Dział Wydawnictw, ul. Świętokrzyska 20
- e-mail: dw@ierigz.waw.pl

Przedpłaty na prenumeratę należy wpłacać na konto Instytutu:
PEKAO S.A. IV O/Warszawa nr 68 1240 1053 1111 0010 1493 6433

W tytule przelewu prosimy podać tytuł analizy i jej numer.

Druk i usługi poligraficzne dostosowane do Twoich potrzeb!

Wykorzystujemy nowoczesne systemy druku cyfrowego dające wierne odwzorowanie obrazu, pozwalające w krótkim czasie na druk czarno-białych i barwnych materiałów w najwyższej jakości.

W naszej ofercie znajdują Państwo **usługi drukarni** (wizytówki, ulotki, papiery firmowe, foldery, broszury, książki, gazetki reklamowe, plakaty, materiały szkoleniowe, nadruki na kopertach, widokówki, zaproszenia, identyfikatory, dyplomy, etykiety, naklejki) jak i cały wachlarz **usług introligatorskich**.

Zaproponujemy indywidualną wycenę i dobór najlepszej techniki wydruku, aby otrzymany finalny produkt cechował się najlepszą jakością i atrakcyjną ceną.

Zapraszamy do korzystania z naszych usług

Dział Wydawnictw
ul. Szkolna 2/4

tel. (22) 50 54 520, (22) 50 54 430
fax (22) 50 54 636, e-mail: dw@ierigz.waw.pl

Prenumerata Analizy (2 zeszyty) w 2014 roku wynosi 42 zł.
Zamówienia z podaniem tytułu i ilości egzemplarzy prosimy kierować do Działu Wydawnictw Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowego Instytutu Badawczego, ul. Świętokrzyska 20, 00-002 Warszawa. Tel.: (22) 505-46-85, faks: 505-46-36
e-mail: dw@ierigz.waw.pl <http://www.ierigz.waw.pl>